

Гоменюк М.О. кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри менеджменту організацій
Уманського національного університету садівництва

РОЛЬ ДОРАДЧИХ СЛУЖБ В ПОШИРЕННІ ІННОВАЦІЙ

В статті висвітлено основні проблеми поширення інновацій в сільськогосподарському виробництві, вказано на провідну роль сільськогосподарських дорадчих служб для втілення інновацій в практичній діяльності та проаналізовано діяльність Інституту післядипломної освіти та дорадництва Уманського національного університету садівництва.

Ключові слова: інновації, інформаційно – консультативне забезпечення, дорадництво, система інформаційної підтримки.

Постановка проблеми. Застосування застарілих технологій і енергоємної техніки, недосконалих методів господарювання погіршують стан аграрного сектора економіки. Висока собівартість і низька конкурентоздатність продукції не можуть забезпечити рентабельність виробництва і отримання достатнього прибутку. В ситуації, що склалася в галузі, перспективним напрямком розвитку сільськогосподарського виробництва слід вважати активізацію інноваційної діяльності. Самим потужним резервом для підвищення ефективності і конкурентоспроможності аграрного виробництва є застосування нововведень, інновацій у формі інтенсивних технологій, організаційних проектів, введення нових виробничих функцій, а також використання різної інформації про стан ринку. Все це дозволяє підприємствам своєчасно реагувати на зміну кон'юнктури, розвивати підприємницьку діяльність. В зв'язку з тим, що економічна інформація знижує рівень невизначеності під час прийняття управлінських рішень і дає можливість попередити чи зменшити втрати, інформаційно – консультаційні послуги стають дуже важливим товаром.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема активізації інноваційної діяльності та підвищення її ефективності в аграрній сфері є надзвичайно актуальною темою в наукових публікаціях вчених. Так, вона знайшла своє відображення в працях С. Дем'яненка [5], М. Зубця [4], П. Лайко [6], В. Покотилової [1] та інших.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення загальних проблем впровадження інновацій у сільському господарстві та визначення ролі сільськогосподарських дорадчих служб у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характерною ознакою аграрного сектору є згортання інноваційних процесів і мало сприйнятливість до науково-технічних досягнень. Внаслідок невиваженої стратегії реорганізації сільськогосподарських підприємств, товаровиробники опинилися у складному економічному становищі й постали перед необхідністю скорочувати впровадження досягнень науки у виробництво.

Ефективність системи поширення сільськогосподарських знань та інформації, досягнень науки в цілому дедалі більше залежить від рівня сприйняття їх потенційними споживачами, готовністю останніх у конкурентному середовищі перетворити здобутки вченого у товарні вироби, що уособлюють науково – технічний прогрес. За цих умов набуває винятково важливого значення питання скорочення часу проходження від наукової установи до впровадження інновацій в агропромислове виробництво.

Дорадча діяльність в аграрній сфері, як один із інструментів державної аграрної політики, покликана сприяти розвитку ринкової економіки в сільській місцевості, підвищенню рівня доходів та покращанню добробуту сільського населення специфічними засобами: шляхом підвищення рівня знань сільських товаровиробників і сільського населення та сприяння у прийнятті ними обґрунтованих економічних рішень. Світовий досвід переконує: діяльність

сільськогосподарських дорадчих служб є одним із ключових чинників підвищення ефективності і прибутковості сільськогосподарських товаровиробників та стабільності розвитку сільських громад. Дорадча служба сприяє стабільності аграрного бізнесу, комплексному саморозвитку громад через процес пізнання, засоби індивідуального консультування, навчання, забезпечення інформацією, демонстраційні покази.

Дорадча діяльність Уманського державного аграрного університету розпочалася зі створення у 2000 році інформаційно-консультаційного центру для надання організаційної, методичної та практичної допомоги в реформуванні колективних сільськогосподарських підприємств Черкаської області. За період його функціонування керівникам, спеціалістам АПК та приватним товаровиробникам надано понад 5200 консультацій, підготовлено близько 150 науково-методичних розробок, проведено 75 районних та обласних конференцій, нарад, семінарів.

Сільськогосподарська дорадча діяльність поглибилась, набула різноманітних форм зі створенням у березні 2002 р. Центру навчання та підтримки приватних сільськогосподарських товаровиробників Черкаської області. Центр був створений за погодженням з Міністерством аграрної політики України і Черкаською облдержадміністрацією на підставі угоди між Уманським державним аграрним університетом та сільськогосподарським центром університету штату Луїзіана (США) в рамках проекту «Підвищення дохідності приватного сектора в сільському господарстві України шляхом запровадження сільськогосподарського дорадництва». Центр навчання та підтримки приватних сільськогосподарських товаровиробників існував як структурний підрозділ аграрного університету в комплексі з Інститутом післядипломної освіти та дорадництва. Спонсором проекту виступила Агенція США з міжнародного розвитку (USAID).

Після завершення проекту Інститут продовжує займатись наданням інформаційно-консультаційних послуг. Так, лише у 2010 р. разом з ТОВ «Черкаська обласна сільськогосподарська дорадча служба» організовано і проведено понад 30 семінарів, 5 демонстраційних показів, надано індивідуальні дорадчі послуги більш ніж 1500 сільськогосподарським товаровиробникам та сільському населенню.

Сільськогосподарська дорадча діяльність Інституту спрямована на задоволення потреб у консультаційних послугах особистих селянських, фермерських та сільськогосподарських підприємств, підвищення рівня знань їх керівників та вдосконалення практичних навичок прибуткового ведення господарства.

На даний час в Уманському національному університеті садівництва працює 36 дорадників та експертів-дорадників. Вони постійно беруть участь у обласних та районних нарадах, семінарах, круглих столах, присвячених актуальним проблемам розвитку агропромислового виробництва.

Інститут виступає обласним осередком Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України. Крім того, Інститут визначений базовим для підготовки членів регіональних кваліфікаційних комісій, дорадників та експертів-дорадників для Кіровоградської та Черкаської областей.

Висновки: Інформаційно – консультаційна система, що ґрунтується на дорадчій діяльності, покликана надавати агроконсалтингові послуги та сприяти доведенню наукових знань до товаровиробників, допомагати їм освоювати наукові досягнення. Основним завданням інформаційно – консультативної служби є забезпечення науково – консультаційного обслуговування й підвищення кваліфікаційного рівня сільськогосподарських товаровиробників безпосередньо на місцях їх проживання і з мінімумом відволікань від основної роботи. Важливою умовою забезпечення їхньої життєдіяльності є державна підтримка. Ми вважаємо, що держава повинна взяти на себе повне чи часткове утримання служб дорадництва в регіонах, що поширюють інформацію серед сільгосптоваровиробників.

Список використаних джерел:

1. Покотилова В.І. Роль науки у формуванні інноваційного потенціалу агропродовольчого комплексу / В.І. Покотилова // Економіка АПК. – 2008. - №7. – С. 68-75.

2. Гаврилюк М.М. Агропромислового виробництва – інноваційний шлях розвитку / М. Гаврилюк // Економіка АПК. – №8. – 2005. – С. 19 – 21.
3. Ситник В.П. Впровадження наукових розробок у виробництво: стан та перспективи / В. Ситник // Економіка АПК. – №2. – 2005. – С. 3 – 7.
4. Зубець М. Розвиток інноваційних процесів в агропромислового виробництві / М. Зубець, С. Тивончук – К.: Аграрна наука. – 2004. – 192 с.
5. Дем'яненко С.І. Інноваційне зростання – основа стабільності агропромислового комплексу / С.І. Дем'яненко // Наука та інновації. – 2005. – Т. 1. № 1. – С. 87 – 98.
6. Лайко П.А. Інформаційне забезпечення формування і функціонування ринку науково-технічної продукції як невід'ємна складова інноваційної діяльності / [Лайко П.А., Бабієнко М.Ф., Кулаєць М.М., Музика П.М. та ін.] // Економіка АПК. – 2008. - №7. – С. 96-105.

Summary

The main issues of innovation application in agricultural production were shown, a leading role of extension centers as a mechanism of introducing innovations in practice were identified and the performance of Institute of undergraduate education and extension of Uman national university of horticulture was analyzed in this paper.